

92 20
14. 31

ОМОН МАТЖОН
СЕНИ ЯХШИ КЎРАМАН

ТОШКЕНТ 1981

532
М 31
ОМОН МАТЖОН

СЕНИ ЯХШИ КЎРАМАН

Шеърлар

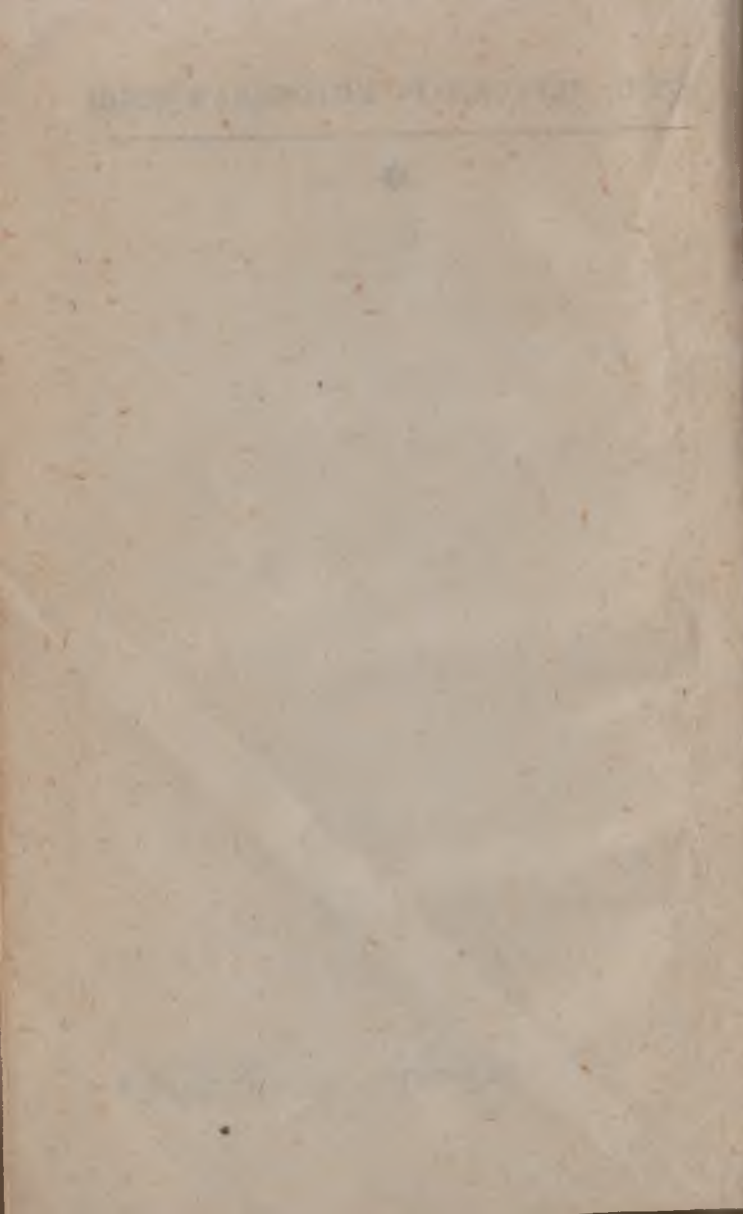

Уз
М 31

М $\frac{70403 - 215}{352(04) - 81}$ 56 — 81 4702057020

«ОЧИҚ ДЕРАЗЛАР» КИТОБИДАН (1970)

* * *

Қимшидир ахтардим, ахтардим узоқ,
Қузимни паналаб баъзан қуёшдан.
Ғилдирак изидан узун тунларда
Номин ҳай-ҳуладим унинг тоғ-тошдан.

Ва ниҳоят бугун, истиқбол куни
Қўриб қолдим уни оламдек равшан:
— Менинг қалбим эди у,
дунё таниб —
Шеърят эшигин қоқарди ўйчан.

1964

Ю Р А К К А

Ўзи яратдию сени табиат,
Лекин тинчимади сен яралгандан.
Бу тор сийна ичра бандисан абад,
Табиатнинг сенга рашки келгандан.

Балли! Асирликда кечган умринг ҳам
Ҳикматлар тиклолди фазодан юксак.
Сигдиrolмас эди кўксига олам,
Озод ўйларингни бир-бир санасак.

Қандай мўъжизалар кўрарди башар,
Беқафас яралган бўлсайдинг агар.

1967

КОММУНИСТНИНГ ЮРАГИ

Хайгет сукутгоҳида бир қабр уйғоқ ётар,
Шу бир парча тошдадир оламнинг усти-таги.
Синганага бош уриб чечаклар фарёд этар:
— Бу ётган энг биринчи коммунистнинг юраги!
Окин дунё дарз кетди унинг янгроқ отидан,
Иодилар, топтадилар, йўқ, дедилар, кераги.
У барибир ўлмади, асримнинг ҳаётида
Тениб турипти бугун коммунистнинг юраги.
Бу ҳаётнинг ўзи ҳам ахир буюк инқилоб,
Ундан четда яшамоқ — қани кимнинг тилаги?
Ҳақиқатнинг шиори қайдаки тушса қулаб,
Шу орда жангга ўтар коммунистнинг юраги.
Дарримиз улкан эрур, мафкурамиз ҳам улкан,
Иафар аридан унинг ҳар сафҳасин безаги.
Иашлар орауларига уфқ кўрсатиб бу дам,
Кўйинга оғивакдир коммунистнинг юраги.
Фурсети тугаганмас жангнинг ҳам,
жадалнинг ҳам,
У мангу боқий қолур ҳаёт матлаби каби:
Мисли самандар қушдек бош кўтаргин хокингдан
Ксурашда ўлган жами коммунистнинг юраги!

1967

* * *

Күзларингни яширгил мендан,
Утиб кетай ёнингдан бефарқ,
Утиб кетай ёнингдан бедард.
Күзларингни яширгил мендан.

Борлигимни пайқама, майли,
Бурчакларда, майли, қайрилма,
Мени деб тинчингдан айрилма,
Борлигимни пайқама, майли.

Номим бўлса қалбингда агар,
Отиб ташла, майли, тупроққа.
...Қар куни ўт шу йўлни топтаб,
Номим бўлса қалбингда агар.

1967

МЕЗОН

Гулзорга кирасан, гуллар дил очиб,
Синглингдек туришар интизор, дилкаш.
Сенинг нафсу ҳирсинг баридан ошиб,
Восқилаб кетасан. Гулзор қолур ғаш.
Не дердим: барчага оқ кўнгил боққан
Богараз гулларга раҳматим чексиз,
Лекин умри богда тенгиб улоққан,
Минг гулли хор этган беорга эсиз.

Мавқега хушомад, мансабга таъзим,
Дўстлик мезонимас, у ўзга буткул.
Дўст сенга гоҳ қулдир, гоҳида ҳоким,
У ҳар бир тапгрига тутавермас гул.
Не дердим: фаволар қаърида ҳатто
Нул тонган мардларнинг ҳаёти — юлдуз!
Лекин «Ер — кафтимда» деган «берийё»,
Андиша билмаган кимсага эсиз.

Ҳамкасб ютуғидан қувонмоқ ҳам бахт,
Киприк ҳам ҳаётдир, уйғонишин кут!
Умид билан ўзинг ўстирган дарахт
Гул тугса ё бўлса ўзингга тобут,
Не дердим: борингни бир бор кўрганлар
Камингни айтсалар ўгирма сен юз...
Қўлингга қўлини бериб юрганлар,
Бир куни пайингни қирқсалар эсиз.

Асрлар ўтади. Вақт Ерга бефарқ.
Олдга, юксакликка кетади одам.

Лекин йул чалкашиб қолганда бир вақт,
Яна тарихларни титади одам.
Бир зумлик ҳақлиги учун бир умр
Талашган лақмани тавоф этингиз!
Давра айланганда ўтмишидан ҳам
Тонган тарихчига эсиз, минг эсиз.

ШЕЪРИЯТ

...Ўз оролинг бўлсин.

«Дҳаммапада»

Шеърият — ҳамманинг ўзи, ўзлиги!
Шеърият ўзинг-ку, қалбдан қалбларга
Эзгуликнинг беқиёс ганжин
Ишонч қоғозисиз элтиб бергувчи!
...Мен ҳам шошиляпман сенга, шеърият!
Унвои, йўлланмалар тегмаса ҳамки,
Сен спри кетгувчи улкан кемадан
Фақат юкларимга жой топсам, майли.
Шеърият!
Шу ишонч тинчитмас такрор,
Сирли кашфлар сари судрар солимни.
Сенга содиқлигим байроғи шулки,
Ҳар гал,
 ҳар шеъримда,
 ҳар тепганда қалб —
Ўзим ўз қалбимнинг бўлсам Колумби.

Ю Л Д У З Л А Р

Нега куйламайсиз, совук юлдузлар,
Сулув ҳислар сизга эмасми писанд?
Ёки сиздан ўзга оламдаманми,
Истакларим каби эмассиз хурсанд.

Биламан: ё оз, ё кўп улуш билан
Тақдиримга ҳамроҳ бўлолмассиз ҳеч.
Фақат уйчан чоғда сиздан одамлар
Излайди йўқотган хаёлин ҳар кеч...

...Нега куйламайсиз, совуқ юлдузлар?!

1967

Ч О Р Л О В

Қаърида тарихларни бир хас каби оқизиб
Тирикларнинг тинчини гоҳ ўрнатиб, гоҳ бузиб,
Асрлар Хоразмда ўз ҳукмини юргизиб,
Телба Жайхун аталган дарёни кўрмоқ бўлсанг,
Бор Аму бўйларига, боргин, дўстгинам.

Мунис қалб хоразмийлар зеҳнин сайқаллаган то,
Отаҳийнинг ишқ аҳлини бўйнигастаққан тумор,
Бенем ботирлару шоҳ-гадоларга мазор —
Аксини сақлай олган ижрони кўрмоқ бўлсанг,
Бор Аму бўйларига, боргин, дўстгинам.

Олнсадаги ёр васли бир-бир эсингга тушса,
Ошиқлар ечолмаган бир сир эсингга тушса,
Ўнгиқ йил дарёда оққан Тоҳир эсингга тушса,
Санам деб Ғариб кечган вафони кўрмоқ бўлсанг,
Бор Аму бўйларига, боргин, дўстгинам.

Авазларнинг қалбидай исёнкор, асов оқим,
Давр торига жўр ўтган торсиз ҳофизлар оҳин,
Бу икки теранликка ҳиссингни қилиб ҳоким,
Сеҳрлар очган савти адони кўрмоқ бўлсанг,
Бор Аму бўйларига, боргин, дўстгинам.

Хоразм Жалолиддин ҳаёлидек қизиқ туш,
Таъбирга пар бермаса на бир пари, на бир қуш,
Содда Гурлан сари бор, келар бир босиқ товуш:
«Кўнгилни кўтаргувчи сабони кўрмоқ бўлсанг,
Бор Аму бўйларига, боргин, дўстгинам!»

Қорақумда нур ийиб, жазира тўқир офтоб,
Воҳа кенгликларида гужумлар битар китоб,

Кук минорлар куксидан энтикиб чиқар хитоб:
«Бу ҳикматдан тикланган дунёни кўрмоқ бўлсанг,
Бор Аму бўйларига, боргин, дўстгинам!»

Бунда пахса деворлар минг-минг йил қўшиқ айтар,
Бунда бир акса урсанг, океан ошиб қайтар.
Бунда Маъмун аҳдидан Маҳмуд шаҳдига қадар,
Минг замон мактабига иншони кўрмоқ бўлсанг,
Бор Аму бўйларига, боргин, дўстгинам.

Қўшиқлардин ийланмиш бу тупроқ бошдин-оёқ,
Мангу ёнар Ҳожию Комил¹ уйида чироқ.
Диллардан қанот ёзиб иқбол дулдули Фирот
Шаҳдидан воҳа узра зиёни кўрмоқ бўлсанг,
Бор Аму бўйларига, боргин, дўстгинам.

Кук қирлар сари борсанг, қалбига қилсанг диққат,
Қадоқ қўллар шонидан битилгай фикрингга хат.
Кўзнинг ҳам нурин олгай қуёшдек тенгсиз меҳнат,
Бу чидамга бирор жўр навони кўрмоқ бўлсанг,
Бор Аму бўйларига, боргин, дўстгинам.

Салом, эй асов оқим! Яна қошингга қайтдим,
Эгилиб ҳовучимда ичдим лойқангдан қултум,
Шунда шивирлар менга кафтда қолган чимдим қум:
«Хоразм бир ширин туш, гар они кўрмоқ бўлсанг,
Қол Аму бўйларида, қолгин, дўстгинам!»

1966

¹ Ҳ о ж и, К о м и л — ҳофизлар.

* * *

Беланчақда ётар коинот,
Чайқалмаса тинмасми йиғи?!
Бизни чайқаб турган бу ҳаёт
Кимларнингдир сўнгги қўшиғи.

Самовот — бир жулдур дастурхон,
Сомон йули унда қанд юқи,
Тунга ваъда этар олтин нон
Юлдузларнинг сунгги қўшиғи.

Осмон инграб чиқар гоҳ тунда,
Қорга тулар боғлар бўшлиғи.
Баҳор ваъда этади унга
Бўронларнинг сўнгги қўшиғи.

Мен на кун, на тунман самода,
Бир ошиқман ерда бор-йўғи.
Менга нелар этасан ваъда,
Эй севгининг сўнгги қўшиғи?!

В А Қ Т

Шундоқ ёнимиздан ўтиб кетди у!
Ўтиб кетди, сира қайтиб келмайди.
Бу йўл фақат олдга — орқада йўл йўқ,
Биздан бўш кетган Вақт — у ерда дайди.

Шундоқ ёнимиздан ўтиб кетди у,
Кўрмай қолдик уни ё кўз юмдик жим.
У бир яқин дўстдек, биз қўл бермагач,
Бош эгиб йўлига жўнади секин.

У дўстимиз эди — биз чап берган Вақт!
Ундан юз ўгирдик, юз ўгирдик биз.
Минг афсус есанг ҳам, у қайтмас энди,
Ранжитган бу дўстинг келмас юзма-юз.

1967

* * *

Одам бир кун
Ғула ихтиро этди.
Тешик топди уйлаб,
Ўқ ҳам биркитди.
Яна неларнидир
Топиб у аранг,
Арава кашф этди.
Кашф этиб,
қаранг,
Ўз йулига яна
Пиёда кетди.

1968

АФРОСИЁБ

Йиғлаб турдим қошингда,
Не савдолар бошингда,
Кўз ёши бор тошингда,
Афросиёб, Афросиёб!

Шоҳмидинг, гадомидинг,
Ермидинг, фазомидинг,
Руҳмидинг, садомидинг,
Афросиёб, Афросиёб?!

Сени кўмиб кетдилар,
Ер билан тенг этдилар,
Шуҳратингни нетдилар,
Афросиёб, Афросиёб?!

Мен дедим: давримга боқ,
Деди: мен мангу уйғоқ,
Сен осмону мен тупроқ,
Афросиёб, Афросиёб!

...Йиғлаб турдим қошингда,
Не савдолар бошингда,
Кўз ёшим бор тошингда,
Афросиёб, Афросиёб!

* * *

Гўдак қадам босди...
Гўдак қадам босиб, тўхталса ҳамки,
Онанинг қалбида не ҳис уйғотди!
Бола эмас, гўё онанинг қалби
Тонгги қуёш бўлиб отди бир одим.
Шўрлик гоҳ кулади, гоҳо йиғлайди,
Титроқ шивирлайди:
— Улғай, муродим!
Гўдак қадам босди,
онага гўё
Дунё бир қадамдек кўринди шу тоб!

1964

* * *

Бошқалардек севишдик биз ҳам,
Куйиб юрдик бошқалар каби.
Бу савдони бахт билдик биз ҳам,
Бахтдир, дедик висол, ёр лаби.

Бошқалардек дуч келиб қолсак,
Олислардик минг бор қайрилиб.
Мана, биз ҳам бебахт, беқарсак
Бошқалардек кетдик айрилиб.

Ишқнинг қолди фақат озори,
Қалам, қоғоз — мерос бир ялов.
Қалбимдадир ишқнинг мозори,
Ёниб қолди унда бир олов.

Ишқдан фақат шу қолди менга,
Олов ёнар, сен-чи, йуқсан, ёр.
Келолмайсан ўз мақбарангга,
Унга гуллар қўяр бошқалар.

1967

* * *

Мен илҳомни кўрдим — уйқуда эди,
Уйғотмоққа уннаш беҳуда эди.

Паришонлигимни кўрпадек ёпиб,
Ётар ғамларимга ёстиқдек ботиб.

Мени нотинч қилган сирлар галма-гал
Уни беланчакдек чайқар бу маҳал.

У ухлар олисдан қайтган кишидай,
Ўйларимни кўриб ётар тушида.

1968

БОБИР

Эй сен, юртим, қиличлардан қолган жароҳат,
Эй сен, тиглар чақмоғидан яралган қуёш!
Қайси найза илиб кетди бошинг бу дафъа,
Бир фарзандинг излаб юрар сени сўққабош.
Излаб-бузлаб юрар у ҳам қўлида қилич,
Номусингни у тиг билан топмоқчи, Батан!
Курашмоққа қолмаганда на имкон, на куч,
Кўкрагидан ғамли куйлар сирқади баъзан.

У куйлайди тупроғингни сенинг, о улка,
Унинг ёлғиз ҳамроҳидир қувғин ва алам.
Кета туриб олган сиқим тупроғи ичра
Бор эди қон ва бор эди бир кичик қалам.
Шундай кетди ул саркарда юртдан бешухрат,
Фақат қалам ола кетди ва қалбдан нидо.
Олисларда топса ҳамки ганжи беадад
Она-Ватан кўйида у бўлди бир гадо.

Лекин чексиз эди ҳижрон. Чидолмай ахир
Ғазал тўла юрагини отди юрт томон.
О, Ватан деб пора-пора бўлган бу бағир
Осиёни қўшиқларга кумди шул замон.
Қўшиғи деб қабул этди уни Ватани,
Қўшиғи деб энди бунда юради эркин.
Менинг юртим, ололмади шоҳ қалби сени,
Шоир қалби, шоир қалби забт этди лекин.

1967

* * *

Агар кўҳна ернинг қайғу, кулгусин
Ажратиб тортсалар бир тарозуда,
Ғами пастга босиб тушарди унинг,
Бахти баланд чиқиб кетарди жуда.

Балки шунданмикин, бошга тушган дам
Инсоннинг кунглини чуқтирар қайғу
Ва баланд бахтининг кўйида шундан
Тинмай юксакларга интиларми у?!

1966

ФИРУЗА

Келмадинг.

Қушлар кучиб кетди қошимдан,

Тушлар чучиб кетди ёшимдан,

Ҳушлар учиб кетди бошимдан,

Келмадинг.

Хазонлар тўп бўлди йиллаб мен учун,

Осонлар йўқ бўлди йиллаб мен учун,

Армонлар кўп бўлди йиллаб мен учун,

Келмадинг.

Ғамларнинг барига тўздим — чидадим,

Намларнинг баҳрида суздим — чидадим,

Дамларнинг шаҳдидан ўздим — чидадим,

Келмадинг.

Кунларим ҳижронга ўқдек ёққанда,

Руҳим оти қонга чуғдек ботганда,

Сунгги ўқни жонга ўзим отганда,

Сен келдинг узр сўраб...

Сен келдинг нечун?!

1968

ИМКОН ҲАҚИДА

Тирқиш тирқиш эди аввалосига,
Ундан бир-бир томиб турар эди сув.
Қойил қолди тирқиш сув даҳосига —
Тешикка айланди, сув оқди «зув-зув».

Селмиди ё кулмак, лекин ўзига
Йўл берган тешикни айлади ўпқон.
Даҳшат солиб келди водий устига,
Тирқишдан бузилиб кетди бир тўғон.

Бу шундай! Бошқа бир тирқишдан аммо
Базўр утиб турар қуёшдан зиё.

1967

Ш А Р

Қуёшга, булутларга
Ошиқадир оппоқ шар.
Хув мовий сукутларга
Бош суқадир оптоқ шар.

Йулда совуқ елларда
Ёрилишин билса ҳам,
У юксаклик ишқида
Нотинч яшайди бу дам.

Бироқ кета олмайди,
Дилгинаси доғлидир.
Чунки қай бир бешафқат
Қулларга у боғлидир.

1968

ДЎСТЛАРИМ

Бир дўстим бор менинг шўх-шамол,
Аримайди лабидан кулгу.
Гоҳ қиламан унга арзи ҳол,
Лекин бунга парво қилмас у.
У кулади, билмайсан, дейди,
Бу кулгили дунё ишини.
Жим кетаман. У хоҳламайди
Кулгусининг дард бўлишини.

Бир дўстим бор менинг жимгина,
Ўз ғамида яшайди ёлғиз.
Ёғдираман унга гоҳ таъна:
«Ўйнаб-кулмоқ пайти, ҳой, бу кез!»
«Эҳ, билмайсан,— дейди у пурғам,—
Бу дунёнинг дарду ташвишин!»
Жим кетади. Истамас у ҳам
Дардларининг кулгу бўлишин.

1968

«ШОҲИЗИНДА»

Қирқ тўрт пиллапоя! Босаман бир-бир,
Асрлар юкидан чўкмиш зиналар.
Қирқ тўрт пиллапоя, ҳар поясида
Тарихлар тугилмиш, кечмиш саналар.

Харсанг зиналардан чиқарканман тик,
Хаёл дер: «Қанчалар улғайдинг, инсон!
Боболар юз йиллаб ўтган йўллардан
Бугун сен бир зумда ўтгунг бегумон».

1963

* * *

О, тун — сўлим денгиз... Маёқчи каби
Сулув ҳамроҳим-ла шайлайман қайиқ.
Уфқ — утган куннинг қизғиш кўлмаги,
Йўлдошим рўмолин чайр чўнқайиб.

Тун денгизмас, гўё, олис хотира,
Юлдузот қайсидир унут бўлган жой...
Ҳаммасин ютмоқчи каби бир сира,
Ортда оқ чўртандек келар ярим ой.

Кузларим чарчайди... ва пешанамга
Босилар уфққа чайилган қийиқ.
«Қара,— дер ҳамроҳим,— келдик нақ тонгда!»
...ва аста қуёшга тақалар қайиқ.

1967

* * *

Юлдузимиз бормиш иккимизнинг ҳам,
Само унгурида порлармиш гуё.
Вақт келар ва совуқ осмон қаъридан
Иккиси ҳам булар эмиш зим-зиё.
Яхшиси, кел, жоним, мен юлдузимни
Сенга бериб қўяй, ёнсин кўксингда.
Осмон ата сен ҳам менинг кўксимни,
Ҳаётинг юлдузин ишонгил менга.
Дилимизда сақлаб юлдузларни, оҳ,
Бахтнинг бодасини сипқорайлик жим.
Қалбимиз уришдан тўхтаса ногоҳ,
Юлдузлар сўнганин кўрмасин ҳеч ким.

1965

И Р М О Қ

Ёрнинг ўтли сатҳи совигаи куни
Кўли ёриб чиқди бир тоғ кўк томон.
Бир ирмоқча эса унинг тагини
Эговлаб ётибди минг йилдан буён.
Мен учун бу ҳолат сирли ва ажиб:
Қаърида не сирни асрайдир ул тоғ?
Ирмоқ нени излар ул тоғни қазиб,
Кимларни қутқазмоқ истайди ирмоқ?!

1969

* * *

Тун чүкди.
Уфққа урилди қуёш,
Йиқилди чангаллаб қонли бошини.
Самога ёйилиб кетдилар ювош
Ернинг соялари судраб лошини.
Кафтида юлдузлар мавжига боқиб,
Само — салқин денгиз ётарди сокин.
Дафъатан самовот яшин ўйнатиб,
Қоқ ёриб юборди сукутнинг чокин.
Дунё остин-устин бўлди айланиб,
Само денгизини қоплади тўзон.
Уфқлар йўқолди бирдан қайгадир,
Гўё тўнкарилди ўчоққа қозон.
...Довул секин тинди.

Унга пойма-пой
Тўнямоқ булутлар устига ҳазин —
Қайиқдек омонат чиқди ярим ой,
Чўккан юлдузларнинг ахтариб изин...

1967

ЭШИГИНГДАН УТАМАН...

Куз ёйса ҳам йўлларга хазон,
Қор кўмса ҳам борлиқни бутун,
Кўклам келиб, урса ҳам хандон,
Эшигингдан ўтурман бир кун.

Сочларингга тушса ҳамки оқ,
Пешанангни босса ҳам ажин,
Кирганда ҳам гавдамга титроқ,
Эшигингдан ўтурман бир кун.

Майли, шунда танимасанг ҳам,
Ёки десанг кўрмайин турқин,
Ёшим ютиб, бошим қилиб ҳам
Эшигингдан ўтурман бир кун.

Мени демай юмсанг ҳам кузинг,
Хонанг қолса зулматга тутқун,
Хотирингга шам бўлиб ўзим,
Эшигингдан ўтурман бир кун.

Вақтим етиб чиқса бу жоним,
Дардларимга ясалса якун,
Бу дунёми тарк этар оним
Эшигингдан ўтурман бир кун.

1965

МАНЗАРА

Куз ўнгимда эрир туман
Қояларнинг тушида.
Қуёш — олтин сават, турар
Хув чуққининг бошида.
Соҳр ҳамшираси — сабо
Ипак елпигичи-ла
Қўк шудринглар ҳидин ёяр
Қизғалдоқлар қошида.

Нақ уфқнинг босқонида
Яллиғланар қоялар.
Тоғлар ёйиқ байроқсимон
Олов рангга бўялар.
Оппоқ куннинг таъқибидан
Эриб, ёниб, қисқариб,
Дараларга, унгурларга
Сингиб борар соялар.

1966

«КАРВОН ҚЎНҒИРОҒИ» КИТОВИДАН
(1973)

БОЛАКАЙ ЧИЗГАН ҚУЁШЛАР

Йўлакда
болакай юрипти
ўзича кашф этиб кўчани.
Қўлида оппоқ бўр —
қуёшчаларга
тўлдирди ҳовлининг ичини.
У қуёшни чизди
қоронғи муюшда
унутилиб ётган бир тошга.
Уйнинг ҳам эшигу деразасини
тўлдириб юборди қуёшга.
Суйкади бўрини юнгли ғалтакка, —
момосини бир зум босганда уйқу.
Занжирда талпинган кучугига ҳам
жажжи бир қуёшча ҳады этди у.
Серқатнов чорраҳа,
таниш-нотаниш
кишиларнинг оёқлари оетига
сонсиз қуёшларни чизди болакай,
чизди дарахтларнинг пўстига.
Кўприкларга чизди,
сояга чизди,
ҳарбий машинанинг чизди зирҳига...
Яна қайларгадир,
ўнлаб ё юзлаб
унут деворларнинг сиртига
оппоқ қуёшларни чизди болакай...
Тағин чизмоқчийди,
бури тугади,
бошқа нарсаларга

кетди маҳлиё.
Кетди,
бошқа нарсаларга маҳлиё...
Лекин шу каттакон,
кекса оламнинг
бир кичик кўчаси,
бир бурчагида
митти қуёшчалар,
оқ қуёшчалар
ёниб қолди бола умиди каби!
Биламан!
Кўп эди, кўп эди ҳали
нурга зор гўшалар,
нурга зор ерлар —
лекин уларга ҳам болакай бир гал
қуёш элтишига ишонгим келар!

О Й Б Е К

Сукунат тиллардир.

...Оқшомнинг юлдузли тиллари,
Гулларнинг илтижо тиллари,
Вулқоннинг им-илиқ тиллари.

Сукунат тиллардир.

Тоғларимнинг оғир тош тили,
Кўзнинг киприк тили, ёш тили,
Бутун самовотнинг бош тили.

Сукунат тиллардир.

Алангалар, чўғлар шу тилда сўйлар,
Ўйлар, хотиротлар шу тилда сўйлар,
Унут бўлган зотлар шу тилда сўйлар...

Шу тилни ўйлагим келади,

Шу тилда сўйлагим келади.

Сукунат — шоирнинг сўзлари.

Айта...

олмай...

кетган...

сўзлари.

ОНА ДЕГАН СЌЗ

Юлдузлардан сирқилиб шабнам,
Уфқ билан кўришганда ер,
Офтобга кипригим билан
Она сўзин ёздим гўё шеър.

Аму оқар мисоли булут,
Уфқ бўлиб оқади Аму.
Қирғоғини этса ҳам унут,
Майсаларни унутмайди у!

Ҳар кўкат, ҳар баргининг номига
У элтади тоғлардан таъзим,
Она деган сўзнинг ёнига
Чизгим келди МАЙСАнинг расмин.

Капалак ранг, булбуллар оҳанг
Кашфи билан маст бўлган лаҳза
Она сўзин қаватига ман
Ёзиб қўйдим БАҲОР деб аста...

Мен жо ётдим Она номига
Ерни сўнгги гардигача то,—
Энди Она сўзи ёнига
Дадил ёзиб қўяман: ДУНЁ!

Мен юлдуз деб уни куйлайман,
У Ватандир, у арши аъло.
Мен унга минг ташбеҳ уйлайман,
Ётказурман миллионга ҳатто...

Ерда, лекин минг-минглаб одам
Сут ҳидини билса муқаддас,
Уруш деган биргина сўздан
Оналарни сақлай олур, бас!

Т О Ғ

Уфқда — оқ туманлар аро
Қотиб қолган исёнлар мисол,
Бир тоғ турар адил ва янгроқ,
Умри дунё умрига савол.

Ҳислар оқиб ётган самода
У кўприкдек турар юксалиб.
Унинг метин ажинларида
Шаҳди қотиб ётар муз бўлиб.

Ҳар тонг унинг манглайин упар
Кук забтига чиққанда қуёш.
Тиғ урсалар зирҳига агар,
Учқун отар ҳар бир митти тош.

Булутларнинг ўтлиғ уйига
Гоҳ овунчдир шул қора маскан.
Оҳин тўкар унинг пойига
Умри бўйи оқёл денгиз ҳам.

Шошар унга сўқир қалди роқ,
Гўё қибла топган муаззин...
Нечун шу зил, шу қаровсиз тоғ.
Курра уза савлати азим?!

Кемирса ҳам замон шамоли
Борлиғини унинг беомон,
Бузилмагай тоғнинг хаёли,
Матонати умрига қалқон!

Бу қандайин улкан бир сабот,
Бу қандай бир муқаддас қасам?!

Тоғ кўксида энага ҳаёт
Не хислатлар этди мужассам?!

Не ҳикмат бор тоғнинг қалбида,
Қандай қудрат унда яшайди?
— Узининг тош сийнасида у
Сирларимни менинг асрайди!

Қалбимдан сир ахтармагил сен,
Иширин бир сир унда йуқдир.
Яхшиси сен жимгина келу
Енгинамда бир нафас утир.

Ениқ қалбин уфқда қўйиб,
Ўй суради ҳорғин табиат.
Қўлларида титрайди осмон,
Саволларга гўё тўла хат.

Турналарнинг сафлари билан
Хайр, куз, деб ёзар у кўкка.
Сўнг Қуёш ва Ерни қайгадир
Жунатар қиш отли конвертда...

Сен саволлар бермагил менга,
Борлиқни ҳам тергама бу дам.
Бу улуғвор мактуб ичида
Билсанг, бормиз иккаламиз ҳам.

Учиб кетар фурсат оқ каптар,
Қўй, билмайман, бу хат кимгадир?
...Яхшиси сен жимгина келу
Енгинамда бир нафас ўтир.

ҚАДИМГИ ОҲАНГЛАРДА

Ою йиллар кезардим ажиб сўроқ ичинда,
Гул каби гоҳо очиб кўнглимни боғ ичинда,
Гоҳи кўмдим дилимни ойдаги доғ ичинда.
Бу дунё бир тилсимдир, қил бор қиёқ ичинда,
Бир ғанжи кўк ичинда, бири тупроқ ичинда!

Ишқ богини сайр этдим — қиш ёз бўлиб кўринди,
Дунё — келин, дурмуши пардоз бўлиб кўринди,
Севги сузи фалакка парвоз бўлиб кўринди,
Ёрнинг акси қуёшдай қалқди қароғ ичинда,
Оҳанрабо оҳулар кезгандай тоғ ичинда.

Илм истадим — етмиш тур нур бўлди шаҳдим оти,
Ҳар бир юлдузда ёнди улуғларнинг нигоҳи,
Ҳар шом уфқ дудоғин ёққан шуларнинг оҳи,
Жойлашмагай буюклик пилта чироғ ичинда,
У кўкларда яшайдир яшин-яроғ ичинда.

Ҳар киши бир умрга етгулик дўст танласин,
Бирга маҳшарга қадар кетгулик дўст танласин.
Тангрисиз қолса тавоф етгулик дўст танласин,
Дўсти йўққа йўқ илинж яқин-йироқ ичинда,
Мулки борлиқ бўлса ҳам гарчи қучоғ ичинда.

Қўндиргали жаҳонни бир сулув кишвар тилаб,
Кўкка отдим дилимни руҳиямдин пар улаб.
Уфқни майдек ичдим шеър йўлида ҳай-ҳулаб,
Умри бемақсад, Омон, пучдир ёнғоқ ичинда,
Ёвмоқчиман ҳар дилда ёнган чароғ ичинда.

ШУЪЛАЛАРДАН ҲАЙРАТЛАНИШ

Болаликда ҳар нарсага тонг қолар эдим,
Сирли эди боққанимдан осмону фалак.
Ёруғ дунё чарх урарди мисли йўқ тилсим,
Чарх урарди гуё қирда довдир капалак.

Бўёқларга тўла эди дунё у маҳал,
Тўрт тарафим чайқаларди шуълага тўлиб.
Фурсат эса энагадай солиб галга-гал,
Овутарди гоҳо қуёш, гоҳо ой бўлиб.

Қайсидир кун жимиб қолди гуё қўққисдан
Болаликнинг сон-саноқсиз қўнғироқлари.
Эндигина ошган эдим унда тўққиздан,
Балки тишим эндигина тушган чоғлари...

Варрак билан машғул эдим қушни томида,
Кўк гумбазда талпинарди бир парча қоғоз.
У эркинлик тилар эди ипнинг сўнгида,
Қанча ғалтак бўшатсам ҳам шунча эди оз!

Худди шу дам ҳис этдим мен осмонни аён,
У тортарди ҳаёлимни кўкка бешафқат.
Худди шу дам бошим узра бўлди намоён
Туб қирғоқсиз бир бўшлиғу зич бир сукунат.

Борлигимга туғён солди сирли бир шамол,
Кашф этгандим мен самонинг чексизлигини.
Гудак қалбим шу туйғуга бўлганди поймол,
Шу чексизлик солган эди ҳайратга мени.

Йиллар ўтди. Баҳорнинг шўх сувлари янғлиғ
Томиримда юзди мавжкор бўтана бир қон.

Ёлқин тушди кузларимга, тушди сонсиз чўғ,
Юрагимда шаршаралар солдилар сурон.

Ҳар тарафда эзгуликдан кўриб нишона,
Ҳар нарсада қиёссиз бир гузалликдан лол —
Поёнсиз бир ялангликка чиқиб алпона,
Қарар эдим жаҳонгашта бир сайёҳ мисол.

Бу ҳаёлни бахш этганди менга бир сулув,
Бу ишқ эди — юрагимнинг янги ҳаёти.
Вужудимга шу солганди ҳайрат ва ғулу,
Бахш этганди афсонавий қушнинг қанотин.

Лекин билдим: на болалик, на муҳаббатнинг
Кашфлари-ла яшаб бўлмас дунёда танҳо.
Ҳар янги тонг гўдак каби янги ва маъсум,
Ҳар янги кун муҳаббатдек сирли муаммо.

Ва бир кун титраб қолдим навниҳол мисол
Буюк-буюк инсонларга дуч келганим чоғ.
Ҳар даҳодан туйиб турдим ҳайрат ва малол,
Гўё саҳро ўғлонига дуч келгандай тоғ.

Дунё шундай янгиланган эди қаршимда,
Олам очиб олам ичра кўрардим олам.
Шуъла бўлиб нозланарди энди қошимда
Қоронғи ва сир кўринган ҳарки нарса ҳам.

Туйиб-туйиб боқдим энди ерга, самога,
Кипригимда тилло бир гард эди офтоб.
Гузал борлиқ шахдимга жон этди омода,
Гўё юзин қўли билан тўсган моҳитоб.

Неча доvon нортуядай чўкди қаршимда,
Луғат мисол титиб чиқдим қанча саҳрони.
Инсон тугал ёза олса бахтлидир чиндан
Ёрнинг шу чўнг манглайига битта имлони.

Булар энди сололгайми ҳайратга кимни,
Ахир инсон не қадарли қодир ва ўктам?!
Лекин баъзан машқларимдан олсам қўлимни,
Китоблардан бош кўтариб атрофга боқсам, —

Ўзга-ўзга бир аҳволга келаман дучор,
Ўзга бўлиб кўринади мен кўрган дунё!
Мен кечирган умр буткул кўринур бекор,
Кимларгадир фақат кулку бўлибман гуё.

Бойлик йиғиб айш қуради кимдир куну тун,
Ҳуши йўқдир ён-верига боқмоққа бир ров.
Кимдир ҳатто севгисини ўз куни учун
Ғижимланган бир сўмликдай қўяди гаров.

Кимларнингдир ўз уйида ҳаёти танглик,
Боши узра қора қушлар чарх уради бот.
Гўдак қонин талаб қилган аждаҳо янглиғ
Пок тупроққа тумшуқ чўзар қора махлуқот.

Менинг нурли ўйларимга шулар қоришар,
Кукка учган ҳаёлимни шу тортар пастга.
Дейман бирдан ёрий қолса икки яримшар,
Шуъла тегса самода шу буюк атласга!

Бу шуъладан зулмат мулки кул бўлса дарҳол,
Нур игналар кирса ундан кўз юмганларга.
Бу шуъладан, яшин теккан қоялар мисол,
Тош юраклар чил-чил бўлиб сочилса ерга!

Порлаб қолса ўша ёлқин кўзларда фақат,
Ҳар юракда ёниб турса, ҳар ерда, ҳар он.
Ҳар ўлкада, ҳар қитъада балқиб шу шафақ,
Бутун курра балқса Данко юрагисимон!

Ҳайрон бўлма, бу қандайин сирли ижоддир —
Одам ўғли қани қандай дуч келар унга?

Уни излаб на Олимпга бормоқ ҳожатдир,
На зардуштлар масканида йўқ бу алапга.

Сен болалик кўчасига бор бугун такрор,
Ушал онлар кўзларингда ёнган уғни топ!
Сен умрингнинг ишқ исмли ўлкасига бор,
Хотиротлар тоғи аро ётар бир офтоб...

Сен ақлингга ёғду қорган буюклар билан
Таъзим сақлаб юзма-юз кел қайта ва қайта,—
Аминдурман, юрагингда уйғонар гулхан
Ва ойдин бир йўлга бошлар қўшиқлар айта...

БОЙҚУШЛАР

Заррин қуёш уфқ қўйнига
Сингган чоғи гўё сирли туш,
Аста чиқди излаб хароба,
Ёруғликдан қувғин бир бойқуш.

Ола-кула бўлиб кўзлари,
Туни бўйи чарх урди ҳар ён.
Қай кўз билан кўрсин: бу юртнинг
Тунлари ҳам обод, чароғон!

...Тополмади!
Тағин бекинди.
Бир ковакни этди у меҳроб.
Тангрисидан тилай бошлади,
Олам мулки бўлсин деб хароб...